

Handläggare
Lars Ericsson
Telefon: 08 508 11 818**Till**
Servicenämnden
2016-02-02

Förslag till Stockholms stads miljöprogram 2016-2019

Remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Servicenämnden åberopar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Christer Edfeldt
Förvaltningschef

Annika Rapp
Administrativ chef

Sammanfattning

Stadsledningskontoret föreslår i ett tjänsteutlåtande att ett nytt miljöprogram för Stockholms stad 2016-2019 ska fastställas. Förslaget till miljöprogram omfattar mål avseende hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter, hållbar mark-och vattenanvändning m fl områden. I programmet anges också ansvarsfördelningen för miljöarbetet inom staden samt indikatorer och aktiviteter för respektive mål.

Förvaltningen stödjer förslaget till miljöprogram för staden. Programmet ger bra förutsättningar till att styra och genomföra stadens miljöarbete. Därutöver framhåller förvaltningen vikten av att staden tillhandahåller och samordnar expertstöd till nämndernas och bolagens genomförande av programmet.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom administrativa avdelningen i samråd med upphandlingsverksamheten. Ärendet har behandlats på förvaltningsgruppen 2016-01-26.

Bakgrund

Stadsledningskontoret föreslår i ett tjänsteutlåtande att ett miljöprogram för 2016-2019 ska fastställas. Programmet har utarbetats av en arbetsgrupp bestående av representanter för miljöförvaltningen och stadsledningskontoret. Representanter för stadens förvaltningar och bolag har också deltagit i arbetet.

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet till servicenämnden för yttrande senast 2016-02-08.

Sammanfattning av remissen

I förslaget till miljöprogram framhålls att Stockholm växer snabbare än på länge och att staden är i en intensiv utvecklingsfas där nya bostäder och infrastruktur planeras i hög takt. Detta ställer stora krav på miljöarbetet och ambitionerna på området har höjts ytterligare jämfört med tidigare.

Programmet fokuserar på de utmaningar som ligger inom Stockholms stads ansvarsområde men inrymmer även målsättningar som kräver insatser från andra aktörer. Därför omfattar programmet både stadens direkta påverkan på miljön genom den egna verksamheten och därutöver frågor som staden indirekt kan påverka, såsom exempelvis utsläpp av växthusgaser med mera.

Staden strävar efter en ekologiskt hållbar utveckling och miljöprogrammet är ryggraden i detta arbete. Programmet omfattar de sex övergripande miljömålen hållbar energianvändning, miljöanpassade transporter, hållbar användning mark- och vattenanvändning, resurseffektiva kretslopp, giftfritt Stockholm samt sund inomhusmiljö.

När det gäller målet *hållbar energianvändning* framhålls att tillgången på energi har central betydelse för välbefindandet då vi använder energi i boende, transporter och arbete. Samtidigt är dagens utvinning och användning av energi en av orsakerna till flera av de stora miljöproblemen, varav klimatfrågan av de flesta uppfattas som vår tids stora utmaning. Därutöver orsakar luftföroreningar från förbränning miljö- och hälsoproblem. Staden följer EU:s mål om en halvering av energianvändningen i byggnadsbeståndet 1995-2050 och ska arbeta systematiskt för att minska

energianvändningen inom samtliga verksamheter. Målet syftar också till en ökad användning av förnybar energi med målet om en fossilbränslefri stad 2040.

I avsnittet om *miljöeffektiva transporter* framhålls vikten av väl fungerande transporter för alla människor, för företagande och för hela samhället. Trafiken, framför allt vägtrafiken, är en av stadens största utmaningar utifrån ett miljö-och hälsoperspektiv och med avseende på framkomlighet och trivsel. Den mesta påverkan på miljön består av klimatutsläpp från fossila drivmedel, buller, barriäreffekter av vägar och spår, slitage m m. En övergång till mer kapacitetsstarka och miljöanpassade transportmedel som kollektivtrafik, gång och cykel m m är nödvändig. Vidare behövs för alla motoriserade trafikslag högre tillförlitlighet, fossiloberoende och energieffektivitet än idag.

I avsnittet *hållbar mark-och vattenanvändning* framhålls att stadens mål för bostadsbyggandet är en utmaning som bland annat innebär nödvändiga avvägningar mellan olika intressen. Varje stadsdel ska planeras för att skapa en god stadsmiljö samtidigt som ingrepp och påverkan på ekonomisystemets funktioner för växt-och djurliv ska minimeras. Den biologiska mångfalden och stadens vattenområden ska stärkas och ekosystemtjänster ska främjas. Genom att utveckla gröna kvalitéer som kan svara mot flera behov samtidigt kan staden hushålla med marken.

När det gäller *resurseffektiva kretslopp* framhävs att staden ska sträva uppåt i EU:s skavfallshierarki. Detta innebär att man helst ska förebygga avfall, i andra hand återanvända, i tredje hand materialåtervinna, i fjärde hand energiåtervinna och som sista åtgärd lägga avfallet på deponi. Vidare konstateras att stadens tillväxt innebär ökade krav på avfallshanteringen och att det behövs en fortsatt beteendeförändring hos både medborgare och anställda. Det ska vara lätt att göra rätt vilket innebär att systemen måste vara lättillgängliga och uppfattas som effektiva.

Avseende målområdet *giftfritt Stockholm* konstateras att användningen av kemikalier i samhället är omfattande. Vi använder dem exempelvis i läkemedel, kosmetika, tvätt-och rengöringsmedel, kläder, möbler, elektronik med mera. Staden har förhöjda halter av många ämnen som kan innebära risker för både miljö och hälsa. Staden ska minska kemikalierriskerna i de egna verksamheterna och genom kunskapsspridning verka för att företag och allmänhet gör detsamma. Stadens kemikalieplan ska följas vilket innebär ett genomgående fokus på att minska barns exponering för gifter. Andelen ekologiska livsmedel som staden köper in ska uppgå till minst 50%.

Angående *sund inomhusmiljö* konstateras att Stockholm generellt har en hög standard på sin bostadsbebyggelse och att bostadsmiljöerna i allmänhet upplevs som trivsamma. Trots detta är hälsobesvär relaterade till inomhusmiljön ett problem i en del av stadens byggnader. Stadens arbete med att minska hälsorelaterade riskfaktorer och förbättra stockholmarnas inomhusmiljö behöver därmed fortsätta kontinuerligt. Detta gäller särskilt buller, dålig luftkvalitet, luktstörningar samt förebyggande av fuktskador och radon.

Målen ovan förtydligas i delmål med tillhörande indikatorer för uppföljning. Vissa nämnder har en nyckelroll vid genomförande samt ett särskilt uppföljningsansvar för respektive delmål. Uppföljningen ska tidigareläggas för att genomföras under hösten innevarande år, exempelvis i samband med tertialrapport 2.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen stödjer förslaget till miljöprogram för staden. Programmet ger bra förutsättningar till att överblicka och styra stadens miljöarbete. Förslaget anknyter till stadens vision och de ingående målen överensstämmer med budgeten. Programmet förefaller också på ett genomtänkt sätt vara avvägt i förhållande till andra styrdokument såsom exempelvis stadens översiktsplan. Indelningen i målområden med kommentarer, delmål och indikatorer för uppföljning är logisk och lättöverskådlig.

Programmets mål med tillhörande beskrivningar och indikatorer ger i många fall tydliga utgångspunkter för att tolka nämndernas direkta miljöpåverkan genom de egna verksamheterna. Här kan insatser planeras, genomföras och följas upp. När det gäller stadens miljömål som helhet krävs det dock ofta något mer än detta. För att arbeta effektivt med målområden som exempelvis användning av förnybart bränsle eller miljökvalitetsnormer för luft krävs en hög grad av samverkan både mellan nämnder och med andra intressenter. Därför finns det ett behov av ökade kunskaper inom staden när det gäller programmets olika områden, om vilka samband som måste beaktas och hur olika insatser gemensamt kan bidra till måluppfyllelse. För att genomförandet av programmet ska bli effektivt är det därför viktigt att det framöver finns ett samordnat expertstöd inom staden att tillgå (med funktioner som exempelvis miljöbilar och energicentrum inom miljöförvaltningen).

Stadens arbete med upphandling påverkar givetvis miljöstyrningen i hög grad, vilket också tydligt framgår i miljöprogrammet. Förvaltningen vill framhålla att det är viktigt att miljöstyrningen kan fungera effektivt även med avseende på externa utförare och leverantörer och i beaktande av

stadens upphandlingspolicy. Här kan det exempelvis övervägas att i programmet framhålla vikten av tydlig kravställning gällande miljömål och resultatrapportering vid förvaltningarnas upphandlingar. Detta gör det möjligt att, åtminstone vad avser avtalsområden där miljökraven är av stor betydelse, begära in resultatuppgifter från externa utförare och leverantörer vilka sedan kan användas i stadens årliga uppföljningar av miljöprogrammet.

I programmet anges det ansvar för genomförande och uppföljning av olika mål som åligger olika nämnder och bolag. Förvaltningen noterar att det inte framgår att servicenämndens insatser och särskilda uppföljningsansvar (för central upphandling av elkraft) enligt budgeten mål 2.1 ska bidra till att nå målet ”hållbar energianvändning” med tillhörande delmål. Detta kan för med fördel läggas till så att programmet helt överensstämmer med budgeten.

För att ytterligare stärka bilden av stadens miljöarbete som helhet och inspirera till utvecklingsarbete kan det vara värt att överväga att miljöprogrammet kan tillföras något avsnitt om stadens miljöarbete i ett bredare perspektiv, exempelvis vad gäller stadens internationella utbyte/EU-samarbete på miljöområdet, regionalt samarbete, innovationsområden för miljöarbetet med mera.

Bilagor

Remiss från kommunstyrelsen:

1. Miljöprogram 2016-2019
2. Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande